

De boekjes van A. HANS worden in alle scholen aanbevolen omdat zij
soeiend en nuttig zijn en aan de kinderen van over land en volk vertellen.
Dat reeds veel nummers drie- en viermaal herdrukt werden bewijst hoe
A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK overal gevraagd wordt. Al de versche-
nen boekjes zijn nog verkrijgbaar. Ziehier eenige van de laatste titels :

581. Van veehoeder tot edelman. — 581b. De arme vioolspeler. — 582.
Een soldaat in Abessinië. — 582a. De heks van Zuidkoote. — 583. Een on-
verwacht wederzien. — 584. Sinterklaas op het eiland. — 585. De jonge
Berggids. — 586. Avonturen op Kerstavond. — 587. Een treffende belooning
— 588. Een angstige Drie-Koningenavond. — 589. De bekentenis van Jan
Klarens. — 590. Het drama in de kerk. — 591. De stem van de Zee. — 592
De Weeze van 't Torenhof. — 593. De Dwingeland van 't Torenhof. — 594
De Vrek van de Ardennen. — 595. De Zeeroovers van Duinkerke. — 596
Het Drama op de Schelde. — 597. De boer van het Scheldebhof. — 598. De
Lofgevallen van Nellie Blanckaart. — 599. De nachtwaker van Borgdamme
— 600. Fritsje — 601. Het verborgen gelddoosje. — 602. Naar den diepe
rik. — 603. Hoe Paul zijn vader redde. — 604. Het Gebeim van den Eik —
605. De Huichelaar van het Wolfenhof. — 606. De Zwarte tijd. — 607. De
Kinderroof. — 608. Bannelingen naar Siberië. — 609. De dochter van den
Banneling. — 610. De Verrader van zijn Vader. — 611. De Overste van de
Cow-Boys. — 612. Een tocht onder den grond. — 613. Babbel Klaas —
614. De Schrik van Gerard. — 615. Een Zwerver in de Ardennen. — 616
De Klop op het Venster. — 617. De Zwarte Hond. — 618. Een trouwe Broe-
der. — 619. De Wraak van Dolf — 620. De Heks van de Vogezen — 621
De Schat onder het kussen. — 622. Een onvergetelijke reis. — 623. Een veel
bewogen Vacantie. — 624. Drie maanden Smokkelaar. — 625. Een vreemde
ontmoeting. — 626. Een Jongen aan de Grens. — 627. De Dochter van der
Schipper. — 628. Door Cow-boys gered. — 629. De Schurk — 630. De
Laatste Reis. — 631. Het Spook in de Ardennen. — 632. De Schaper van de
Heide. — 633. Een gevecht om zijn Leven. — 634. Mislukt Verraad. —
635. Een vreemde avond. — 636. Een Rus in Vlaanderen — 637. De
wachter van 't Zeehof. — 638. De Kerstavond van den Zwerver. — 639
De Oudejaarsavond van den Herder. — 640. De Cow-Boy van de Witt
Hoeve. — 641. In den Sneeuwstorm. — 642. — De Zeeduivel. — 643. De
Veroordeelde van Aardenburg. — 644. Het Berouw van den Roover. —
645. Het Kwakzalversoproer. — 646. Een Weldoener. — 647. De Jacht op
den Dief. — 648. De Bedelaar van de Peel. — 649. Het Geblaf inden Nach

Elke week verschijnt een nieuw boekje

Vraag ze in de boekenwinkels en bij dagbladverkoopers

PRJJS: 60 CENTIEMEN

Drukkerij R. Bracke-Van Geert, Wierden

Angstige Dagen

ANGSTIGE DAGEN.

I.

Alma werd wakker. Dadelijk stond ze op. Hevig begon haar hart van angst te kloppen. Geweldige onrust overviel haar.

Wat hoorde ze toch!... O, ja, 't was de klok die stormde, die alarm sloeg!... Alma begreep 't onmiddellijk... de klok, die de jonge mannen van Leebeke, neen, van gansch 't land opriep, maar 't scheen of ze de bronzen stem niet hooren en niet verstaan wilde...

Frans, haar man, bleef rustig slapen, en toch, die klok riep ook hem...

— O, God, sta ons bij, bad Alma. Oorlog, oorlog! kreunde ze. Frans! fluisterde ze dan.

Ze moest hem roepen, hem wekken en ze durfde niet. Ze wilde hem bij zich houden, bij haar en hun kind Liza.

Akeliger galmde de klok, dezelfde die ook brand luidde. En nu verhief zich een ander, een schrill geluid, 't geschal van een koperen hoorn.

— Frans, zei Alma luider, Frans...

De man schoot wakker.

— Wat is er? vroeg hij verdwaasd.

Maar dadelijk helder wakker, hernam hij:

— De mobilisatie... 'k had het gepeinsd.

— O, ge moet weg... Ge moet weg, snikte Alma. Oorlog!

— Neen, neen, zoo ver is 't nog niet, mobilisatie is geen oorlog, Alma. 'k Heb u dat gisteravond uitgelegd, waarom de koning drie klassen heeft binnengeroepen.

— En nu de andere klassen, 't gevaar is dus grooter! jammerde de vrouw en ze sloeg de handen vóór 't gelaat.

— Stil, Alma, maakt Lizatje niet wakker... 't slaapt zoo rustig.

Er werd op de deur geklopt. Dadelijk sprong Frans 't bed uit, stormde de trap af en opende.

Een man met een lantaarn op de borst, een bundel papieren over den arm en een stok in de hand, zei luid:

— Frans Bijt...

— Ja...

— Hier is uw biljet... om vijf uur vertrekken... Emiel Janssen is hier nevens, hé?

— Ja...

Frans nam als werktuigelijk een papier aan,

bleef even bij de deur staan, slikte een snik in en keerde naar boven terug.

— Uw papier? vroeg Alma.

— Ja...

— Och, en we hadden nog zoo gehoopt, dat 't niet zou gebeuren.

De jonge man overliep 't biljet bij 't nachtluchtje.

— Och, ik moet 't eigenlijk niet lezen, zei hij. Tien klassen binnen...

— Nog tien klassen, dat is dertien! kloeg zijn vrouw. 't Geheele leger... 't Zal dus wel oorlog zijn...

— Maar neen, neen...

De klok beneden liet vier slagen hooren.

— Vier uur al, zei Frans verschrikt. En om vijf uur moet ik aan de statie zijn.

— Over een uur al!

— Ja, 't moet! viel de man beslist in. 'k Ben weer soldaat, Alma, en ik heb dus te gehoorzamen.

— Och, dat is toch al te wreed!

— Alma, ge zult nu moed toonen, hé! En ik zal er ook hebben. 'k Ga me nu kleeden... mijn uniform ligt op zolder...

— In den zwarten koffer.

— Neen, zij ligt al klaar... 'k heb haar gis-

teravond gereed gelegd... 'k Verwachtte het wel, al zei ik het u niet...

Frans ging naar 't zoldertje en Alma begaf zich naar beneden om koffie te maken en brood te snijden.

De jonge man zette zich op den koffer neer en slaakte een diepen zucht. Zeker, hij zou flink en moedig zijn, maar hij was echtgenoot en vader ook, hij liet zooveel liefde achter... en de oorlog dreigde.

Hij mocht hier in de eenzaamheid toch wel eens even nadenken, en eens weenen.

Nog altijd luidde de klok, ze moest immers 't alarm over den ganschen omtrek slaan. 't Werd levendiger op straat. Frans hoorde deuren open en dicht gaan; stemmen klonken.

— Ten vijven vertrekken! riep iemand.

— Ja, ten vijven! mompelde Frans. Ik moet me haasten.

Hij stond op en kleepte zich in de uniform van artillerist... Zou hij waarlijk de stemme van 't kanon moeten doen bulderen over België, dat toch om 't behoud van den vrede smeekte?

Alma had 't petroleumstel aangestoken en water opgezet. Ze sneed nu boterhammen.

Och, in de laatste dagen was er zooveel over den dreigenden oorlog gesproken over Duitsch-

land, Frankrijk, Rusland, Engeland en andere rijken, wier namen ze niet onthouden kon.

Hoe alles samen hing, dat begreep Alma niet, maar nu vreesde ze 't ergste, een oorlog, die haar haar man en Lizatje den vader ontnemen kon!

Oorlog... ook dat woord begreep ze niet recht, maar ze wist wel, dat het dan wreed toeging en er veel soldaten gedood werden.

Frans kwam naar beneden.

— Och, Frans toch, snikte de vrouw weer, toen ze hem in zijn uniform zag.

Nu al was hij de burger niet meer, de vreedzame arbeider, die zijn stukje land beboerde en wat handel dreef.

— Moed, zei Frans zacht en teer. 't Kan al nog goed komen. Mobilisatie is maar een voorzorg voor geval een leger door België zou komen. Maar Frankrijk en Duitschland zullen ons klein landje sparen.

— Och, 'k ben zoo angstig... 'k voel erge dingen naderen... God sta ons bij!

— Ja, bid, Alma... dat is 't beste. God is almachtig. Maar toon u kloek ook.

— En Lizatje, 't dutsje... Toe haal het, Frans!

— Neen, laat het slapen...

— Maar zóó weggaan...

— 'k Zal het kussen in den slaap, Alma, 't mag u niet zien weenen. En als ik weg ben, en ge wilt schreien, doe het dan, dat Lizatje 't niet ziet. Beloof me dat.

— O, 'k zal zooveel weenen...

— De eerste dagen, maar 't gaat beteren.

De deur werd geopend en een vrouw trad binnen. Zij ook veegde met de hand aan de oogen.

— Dat zijn dingen, hé, zei ze.

— Ja, tante, 't is wreed, jammerde Alma. 't Is al te wreed... We leefden zoo tevreden en gelukkig en nu...

De vrouw was een zuster van Frans overleden vader. Ze woonde naast Bijt en moest ook een zoon zien vertrekken, Emiel Janssen, dien de uitdeeler der biljetten genoemd had.

— Is Miel al gereed? vroeg Frans.

— Hij is aan 't eten. 'k Moest u vragen of ge ook om vijf uur vertrekt!

— Ja. Hij ook toch!

— Ja. Maar waarom zoo vroeg?

— 't Is 't bevel.

— Ge hebt toch 24 uren tijd...

— Om ginder te zijn. Ik moet naar Namen. En wie weet hoe het met de treinen zal gaan, vandaag? Uit alle hoeken van 't land moeten soldaten komen. En als wij, de bewoners van 't

dorp niet de eerste treinen nemen, hoe zullen die van 't land dan weggeraken?

Eveneens Janssen, de vader, stak zijn hoofd even binnen.

— Regent 't hier ook? vroeg hij luchtig. Toe, toe, de vrouwen moeten niet doen of Frans en Miel al dood zijn. 't Is nog geen oorlog. Hoor er loopt er daar een te zingen...

Ja, buiten klonk het ruw:

Aux armes, aux armes,

Wij gaan al naar den troep!

— Zingen, om straks te schreien, zei tante Marie, zooals Janssen's vrouw hier genoemd werd. 't Is nu geen tijd om te zingen. Die kerel heeft geen hart.

— Moet een soldaat dan weenen? vroeg haar man.

— Ook niet, maar op een oogenblik als nu zie ik hem liever weenen dan zingen! 't Is een teeken dat hij wat om zijn ouders of zijn vrouw en kinderen geeft.

— Met tranen zult ge den vijand niet verjagen.

— Met zingen ook niet. Maar laten we liever naar onzen armen jongen weerkeeren!

Frans Bijt was een kloeke, lange man, nu zeven en twintig jaar, en in 't dorp stond hij be-

kend als een rechtschapen burger en een vlijtig werker.

Alma, een lief vrouwtje, mocht alle huismoe-
ders ten voorbeeld zijn.

Frans at, maar 't brood kropte hem in de keel.

— 't Is te vroeg, zei hij, 'k zal op den trein eten. Maak maar een goed pakje gereed, we moeten voedsel voor een paar dagen meedoen, en wie 't vergeet, zal honger lijden. Alma, doe den handel voort, 't boek is in orde, nu ge weet daar alles van. Nonkel Jan zal wel wat helpen, ook op 't land. 'k Moet hem dat niet vragen, wat de zaken en 't veld aangaat, mag ik gerust zijn. En ge gaat moed hebben, hé?

— 'k Zal mijn best doen, Frans. Steek papier en enveloppen en een potlood bij u en schrijf me dikwijls.

— We zullen misschien gauw naar huis mogen weerkeren.

— God geve het. En 'k ga er vele voor lezen.

— Ja... En nu is 't tijd. 't Is een heel eindje naar de statie.

— O, Frans toch, dat is al te rap! 'k Kan het nog maar niet gelooven... 't Is of ze u van me wegsleuren.

— 'k Ga ons kindje goên dag zeggen.

— Binst dat het slaapt?

— Ja...

— Maar wek het toch!

— Neen, neen...

De vader ging naar boven. 't Driejarig meisje lag daar zoo lief in 't bedje, de welige krullen om 't mooi gezichtje, de handjes bevallig over elkaar boven 't dek.

Frans moest zich goed houden.

O, zijn kind, zijn Lizatje...

Toen het verleden jaar zoo erg ziek was en de vader gebogen van onrust over de straat liep, zeiden de dorpelingen:

— Moest zijn meisje sterven, hij zou het rap in 't graf volgen.

Maar Lizatje was weer gezond en blozend en sterk geworden, een « speelvogel » zooals oom Jan het noemde. En 't ging zoo gaarne met vader mee naar den akker en 't kraaide van genoeg als 't op zijn rug mocht zitten. Het reed zoo lustig op zijn knie, 's avonds vóór 't slapen gaan als, 't uitgetkleed al, nog even spelen mocht.

En 't was nu de vader, die heen moest, heen naar 't leger, naar den oorlog wellicht, misschien naar...

Maar neen, neen, God zou hem terugbrengen bij vrouw en kind, dat smeekte Frans in zijn

hart, toen hij hier bij 't bedje van zijn lieveling stond en een snik smoorde...

Alma was hem gevolgd.

— 't Is toch al te wreed! jammerde ze weer.

Het meisje kreunde even.

— Stil, niet wekken, fluisterde de man.

— Maar zóó weggaan...

— Ja, ja...

De vader maakte een kruisteecken boven het slapende wicht en voorzichtig drukte hij een zoen op het voorhoofdje, maar in de gouden lokken viel er toen toch een traan.

Plots keerde Bijt zich om... Hij moest heen. Emiel riep hem al...

Nogmaals wendde hij den blik naar zijn kind.

Toen greep Alma hem om den hals en schreide ze met een nieuwen tranenvloed.

— Frans, Frans toch! snikte ze.

— Moed, vrouwtje... Niet 't ergste peinzen. Denk aan Lizatje... Spreek het over mij, zeg, dat ik rap terug kom... En nu moet ik heen...

Hij boog zich tot haar... En plots maakte de tengere, de zwakke vrouw het teeken des kruises op het voorhoofd van dezen kloeken, flinken soldaat en, tusschen de snikken in, zei ze zoo oprecht biddend uit 't diepste van 't hart:

— God beware u, Frans...

— Ja, Alma, zoo is 't goed. En God beware u ook en ons kind... God is almachtig!

Hij zoende haar verscheidene malen en kon zijn tranen niet weerhouden.

Dan rukte hij zich los, keek nog eens naar 't slapende kind, streek langs zijn oogen en ging vlug de trap af.

— 'k Ben hier al, zei hij tot Emiel, een soldaat van 't voetvolk, gekleed in donkerblauwe jas, grijze broek en met op 't hoofd het rond mutsje, met rooden band.

Bijt nam zijn pakje op... Alma was ook naar beneden gekomen. Ze hield den zakdoek aan de oogen.

Frans kuste haar nogmaals en zei dan luchtiger, als om zijn aandoening te onderdrukken:

— En nu vooruit!

Hij nam vlugger afscheid van oom en tante.

— Aan uw handel en uw land moet ge niet peinzen, zei oom. 'k Woon nevens Alma en ge kent me, hé? En houd u kloek, jongen.

Moeder Janssen schreide ook hevig.

Och, er stonden zooveel weenende vrouwen op 't kerkplein en in de dorpsstraat. Er werd geroepen en gewuifd en zoo trokken de eerste soldaten van Leebeke heen, straks zouden die van 't land volgen.

Frans Bijt stapte naast Emiel voort. Nog me-

nigmaal keek hij om en zwaaide met de hand. Aan den draai van de straat was Alma uit 't gezicht.

— 'k Ben blij dat dit over is, zei hij met een zucht.

— Ja, 't is moeilijk weggaan... En als 't nu oorlog wordt...

— Er is gevaar voor. Maar laten we 't beste hopen.

Emiel zweeg geruimen tijd. Nu en dan keek hij nog eens om.

Aan 't station was het druk. Ook van 't land waren er al soldaten... Broeders en zusters, zelfs ouders, van vertrekkenden, waren tot hier meegekomen.

En zoo zou het aan alle stations in België zijn. Algemeene Mobilisatie! Op alle kerktorens, op ieder openbaar gebouw hing nu de vlag. Aan de muren, op kruiswegen aan een boomstam, een hoevepoort was het oproepingsbevel aangeplakt.

Maar bij den nijpenden angst was er ook hoop nog, dat het geen oorlog zou worden.

De trein stoomde binnen. 't Laatste afscheid. De conducteurs maanden tot spoed aan. 't Werd een drukke dag heden. Er mocht niet getalmd worden.

En Bijt groette nog even den kerktoren ginds en dacht aan zijn kind, dat met verwonderde ooggen zou vragen, waar vader zóó vroeg heen-gegaan was.

— God beware ze, Alma en Lizatje! bad hij nog.

Wat lag Vlaanderen daar schoon in 't licht der pas opgekomen zon! 't Rijpe graan schitterde als goud, liefelijk afstekend tegen de donker-groene klaver, met haar roode belletjes. De beek vliette traag voort tusschen het riet, en bezoomde weiden, waarheen de roepende koe-wachters hun vee dreven.

In de welige boomgaarden bij de hoeven stonden boeren en boerinnen, die de soldaten in den trein « goê reize » wuifden.

En verder, Gentwaarts, zag Frans de zeisen in de zon blinken, de zeis die het koren maaide, dat meisjes en vrouwen tot schoven bonden.

Vrouwen en meisjes, ze zouden zich dubbel mogen weren, nu zooveel jongens en mannen heen waren, weggetrokken van 't vreedzame werk. En huiverend vroeg Bijt zich af of een andere zeis in België's kracht zou slaan, in de rangen kloeke kerels, die toch van levenslust blaakten, de zeis van den dood.

Oorlog... Heden nacht immers had op al de

torens, die daar zoo guitig boven 't loover opschoten, de alarmklok geluid.

II.

Op dien heerlijken zomerdag rolden de treinen in alle richtingen. En elke trein zat vol militairen. En waar men niet genoeg passagiersrijtuigen bezat, haakte men beestenwagens aan de locomotieven en de soldaten van 't klein België stonden er schouder aan schouder. Wie kon, drong naar de open deur of drukte het gelaat vóór de getraliede gaten, om toch wat frissche lucht te ademen, om iets te zien van 't geliefde land, waar boven dreigende gevaren zweefden.

Frans Bijt en Emiel Janssen reisden samen tot Gent. Er waren ook burgers in den trein, veel, die reeds door een paniek bevangen, van de kust wegvluchtten, zooals anderen uit 't binnenland naar de kust trokken, want er was veel verwarring.

Tegenover Bijt zat een dienstmeisje met een kindje op den schoot en Frans dacht aan zijn eigen kindje... zijn allerliefst Lizatje. Hij moest dat vreemde wichtje daar eens streelen... er wat mee spelen, zooals hij zoo gaarne met zijn dochttertje speelde...

En 't kindje lachte hem toe en dat deed hem goed, de tranen sprongen hem in de oogen.

— Wat zijt ge een lief kindje, zei hij teeder en liet zijn hand over de blonde krullen glijden.

— Laat het gerust! snauwde plots het dienstmeisje met norsch gelaat.

Even scheen Frans te schrikken van die harde woorden, den barschen toon, welke zoo indruischte tegen zijn week gemoed. Maar dan kwam er een schittering in zijn oogen en harts-tochtelijk zei hij:

— Juffrouw, gij moogt zoo niet spreken. Weet ge waarom ik dit kind móet streelen? Waarom ik er mee móet spelen? Omdat ik aan mijn eigen denk dat ik dezen morgen vroeg, terwijl ik sliep, goeden dag heb gekust, misschien voor altijd... En gij hebt het recht niet nu te zeggen: Laat dat kind gerust!

— Bravo! riep een andere soldaat, die tot nu toe zwijgend door 't raampje had gestaard. Dat is naar mijn hart gesproken! Meisje, ge zult later misschien nog dikwijls aan die woorden denken en er veel spijt over gevoelen.

In een ander afdeeling zat de meesteres van de dienstmaagd, een burgervrouw. Ze had het gesprek gehoord, kwam nu nader, nam haar kind en stak het Frans toe, zeggend met ontroerde stem:

— Speel er mee, vriend, ik begrijp wat er in uw hart omgaat.

Te Gent moest Frans overstappen. Hij gaf 't kind, dat zich geheel bij hem thuis had gevoeld, aan 't meisje terug en sprak vriendelijk:

— Juffrouw, ge wist niet wat ge zei.

En in zijn hart bad hij:

— God bescherm Lizatje en haar moeder.

Met een flinken handdruk nam hij afscheid van Emiel, die naar Contich moest, en begaf zich dan naar den trein voor Brussel.

In 't station heerschte groot gewoel van soldaten en burgers. Hier ook stonden vrouwen en meisjes te weenen, mannen riepen en wuifden, de ambtenaren werden met vragen bestormd, treinen vertrokken, treinen reden binnen.

Frans Bijt vertrok, Emiel Janssen ook, 'zoo reed de eene trein na den anderen weg, doch al maar door kwamen nieuwe konvooien militairen, van Antwerpen, van Luik, van Namen, van Doornik, van Oostende, 't bleef een gedurige verplaatsing van manschappen, uit Wallonië naar Vlaanderen en van Vlaanderen naar Wallonië, van Noord naar Zuid en Oost naar West, en omgekeerd. Gansch België was in rep en roer.

Maar toch bleef nog de hoop... De oorlog kon voorbij ons landje slaan... België was onzijdig.

Er werd in België veel gezocht, geklaagd, ge-weend, maar er werd ook veel gebeden...

O, dien Zondag... dien onvergetelijken Zon-dag 2 Augustus 1914, toen 't zoo stil was op de dorpen, zoo doodsch en zoo leeg!

Uit de harten rees de bede:

« Ontferming voor die duizenden jonge man-nen, opgeroepen ten strijde misschien! Ontfer-ming voor de duizenden ouders, vrouwen, kin-deren! Ontferming voor 't bedreigde volk, 't kleine land! »

Maar in de garnizoensplaatsen was 't leven-dig. Daar scheen 't geen Zondag... Daar werden allerlei maatregelen voor de verdediging van het vaderland genomen, marcheerden troepen af en aan, werd stroo in de openbare gebouwen, de kloosters, de gestichten gelegd, schokten zware wagens, snorden automobielen, draafden paar-den.

Met ontzetting keek het volk naar de dreu-nende kanonnen. En pijn scherpte door het hart als het lange treinen, bijzondere wagens en au-to's zag, alle geteekend met een groot rood kruis op wit veld...

En toch wist niemand recht wat oorlog eigen-lijk was. Men wachtte met vrees en met hoop.

Op den avond van den tweeden Augustus,

den zelfden Zondag van vrees en hoop voor het Belgisch volk, richtte Duitschland een ultimatum aan de Belgische regeering, vragend met zijn leger door 't land te mogen trekken om Frankrijk aan te vallen. Duitschland verklaarde geen enkele vijandige daad tegen de Belgen te zullen plegen, alle schade te betalen, alles wat voor 't leger noodig was te koopen, het grondgebied te waarborgen, zoo België een vriendschappelijke houding aannam.

Maar indien België moeilijkheden maakte tegen den opmarsch der troepen, zou Duitschland het als zijn vijand beschouwen.

België antwoordde, dat het voornemens was de door tractaten en ook door den koning van Pruisen gewaarborgde onzijdigheid, met alle kracht te verdedigen. Er mocht geen vreemd leger door 't land.

En op den morgen van 4 Augustus vielen de Duitschers over Gemmenich België binnen.

Gepantserde automobielen met soldaten, en zwermen uhlanen trokken in Westelijke richting.

De Oostgrens van Frankrijk was sterk verdedigd. Daarom wilde 't Duitse leger over de Maas trekken en door Brabant 't Noorden van Frankrijk binnen vallen en zich zoo naar Parijs begeven.

't Wreede drama was begonnen.

De bewoners van 't Herve-land waren dien 4den Augustus rustig aan den arbeid gegaan, toen de kreek klonk:

— De Duitschers komen!

Een ieder weet hoe dien zelfden dag reeds tal van dorpen een puinhoop waren, en soldaten en burgers, dood te midden der ruïnes lagen.

Mouland, Berneau, Visé... Branden en fusilleeren, zoo was de oorlog van 1914 geopend.

III.

't Was treurig in het huisje van Alma... Er was nieuws in 't dorp gekomen, dat Frans Bijt, haar man, te Namen gesneuveld was. En iemand had dit Alma gezegd. Toen was ze neergevallen...

Verschrikte buurvrouwen en oom Janssen, schoten haar ter hulp. De dokter kwam. Hij zag Alma's toestand ernstig in... Het was een soort van beroerte, zei hij. Lizatje werd in 't huis van tante gebracht.

Alma lag bewusteloos te bed. En tante en buurvrouwen waren diep bedroefd bij haar. Ze vonden dit geval nu toch al te wreed.

— En 't kan zulk valsch nieuws zijn, beeerde oom Janssen. 't Is waar dat de fortien

van Namen gevallen zijn. Maar wie heeft dat nieuws van Frans uitgestrooid? Niemand weet het te zeggen. Er worden zoo veel leugens verteld. Alma heeft maar twee keer een brief van Namen ontvangen... Ze was er erg ongerust door... en anderen vertellen dan, dat Frans wel zal gesneuveld zijn en weer anderen zeggen, dat het zoo is.

Alma ontwaakte 's nachts uit de bezwijming. En 's anderdaags gaf de dokter toch meer hoop. Ze herstelde stil, doch lag veel te schreien.

Twee weken gingen voorbij. Alma zat weer op. Ze kon echter nog niet werken...

Op een avond, toen ze juist alleen zat en Li zatje in den tuin speelde, stapte oom Janssen binnen.

— Heb maar hoop, zei hij. Goed nieuws.

— Van Frans? vroeg Alma, rechtspringend.

— Van de soldaten van Namen... Ze zijn te Oostende teruggekeerd, uit Frankrijk.

— Frans ook?

— Dat zal wel zijn. Maar ik heb nog maar algemeen nieuws...

— En weet ge het zeker? vroeg Alma.

— Maar ja, luister!

Janssen had een gazet in de hand... En hij las:

« Onze 4de Belgische divisie trok na een held-

» haftig strijden, te Namen, Zuidwaarts in
» Noord-Frankrijk achteruit. Van Frankrijk is
» zij te Oostende geland en dan naar Antwerpen
» vertrokken ».

Ziedaar verheugend nieuws, dat veel ouders zal gerust stellen over het lot hunner kinderen.

— Och, zou Frans er bij zijn? vroeg Alma weer. Er zijn te Namen ook dooden gevallen...

— Peins nu toch weer seffens het slechtste niet, zei oom Janssen.

Nandje, de leurder, stak de deur open.

— Alma, hier is een brief van uw man! riep hij blijde uit.

't Was Alma of alles om haar duizelde.

— Zijt ge niet blijde? vroeg Nandje. Ge doet zoo aardig.

Maar dan greep Alma den brief, en ja, dat was 't geschrift van haar geliefden Frans.

Hij leefde dus.

— 't Pakt u, hé! zei Nandje. Ik geloof het, ge peinsdet dat hij dood was. Ik was dezen ochtend te Brugge... er stond daar een trein soldaten van Oostende gekomen. Ik keek er naar en 'k hoorde al met eens mijn naam roepen, en 't was Frans Bijt... « Toe, geef dat briefje aan m'n vrouw », zei hij. « 'k Heb het te Oostende niet op de post kunnen steken ».

— Zoo ge hebt hem gezien! kreet Alma.
Maar is 't waar?

— Zou ik nu liegen?

— Frans leeft nog?

— Ja, en hij ziet er goed en kloek uit. En hij vroeg naar vrouw en kind. En 'k zei, dat ge 't al wel steldet, dat 't hier rustig was. Ik sprak niet van uw ziekte...

— En mocht hij niet naar huis komen?

— Neen, ze gingen naar Antwerpen. Al die mannen van Namen waren naar Frankrijk getrokken en nu kwamen ze met een boot te Oostende.

— En Frans was niet gewond?

— Neen, neen... Hij had veel moed. En ik moest veel complementen doen.

— O, waarom geven ze die soldaten nu eens niet eenige dagen verlof om te rusten?

— 't Is oorlog, Alma. Maar misschien krijgen ze dat nog wel. Zoo, ik heb nu mijn boodschap gedaan. Ge hebt uw brief.

— Nandje, 'k heb u wel te bedanken...

— Tut, tut, tut, zulke boodschappen doe ik gaarne... dat is een plezier.

De leurder ging heen.

— God zij geloofd en geprezen! juichte Alma.

O, welk een rust was er in haar gemoed geko-

men! Frans in leven! Ze had hem al beweend.

Ze scheurde den omslag open. O, even scheurde 't weer vóór haar oogen, door een traan van geluk, maar dan las ze:

Teerbeminde vrouw,

Ik zit hier op een boot te schrijven... Hoe ik daar op geraakt ben! Ja, 't is een heele historie, die ik nu maar in 't kort kan vertellen.

Laat ik eerst zeggen dat we nu naar Oostende en dus naar 't vaderland varen!

Ge zult wel ongerust zijn geweest. Zoo lang geen nieuws meer gehad! Maar we waren al gauw van 't verder land afgesloten, nog eer de Duitschman Brussel gepakt heeft.

Hij zat ergens tusschen Brussel en Namen.

Den 20sten zaten de Duitschers ook rond Namen. En dan kregen we er van.

Wat kanonnen hebben die kerels toch! We zagen geen levende ziel en werden toch beschoten dat 't wreed was. De soldaten werden uit de loopgraven geschoten, sommigen versmachtten onder de aarde. Ze konden het op de forten ook niet lang houden. Zijn dat bommen van die Duitschers!

Ik zal dat beter kunnen vertellen dan beschrijven. We moesten dus weg. Veel man-

nen zijn dood gebleven, veel zijn er krijgsgevangen, maar wij konden tusschen de Franschen door terugtrekken naar Frankrijk.

Dan moesten we naar Le Hâvre, een stad aan de zee. Dat was ver en lastig. Ik heb toen nog al afgezien, maar dat is weer al vergeten! Ik zal dat ook nader vertellen.

't Bijzonderste is, dat ik gezond en kloek ben. Misschien kan ik van Oostende wel eens rap naar huis komen; misschien, want ik weet niet, wat ze met ons gaan doen. Daarom schrijf ik al een brief. Ik ga trachten dien te Oostende op de post te steken. Maar, o, kon ik eens komen!

Hoe gaat het toch? En ons Lizatje? Wel, wel, wat zie ik moeder en kindje dikwijls vóór mijn oogen! Lizatje vraagt zeker wel veel naar mij? Speelt het lustig? Zorg toch, dat het u nooit ziet weenen. 't Is nog te klein om ook al verdriet te hebben. En heb zelf ook moed. Ik ben nu uit een heel leelijk geval geraakt. Zoo betrouw u verder op God. Hij zal voor ons zorgen. Ik bid veel voor u en 'k weet ge doet het ook voor mij, 't is of ik dat dikwijls gevoel.

Moesten we naar Antwerpen gaan, dan schrijf ik seffens mijn adres en verwacht een langen brief.

En nu duizend kussen voor mijn geliefde vrouw en mijn klein Lizatje.

Uw teerbeminde,
Frans BIJT.

— O, God, ik dank u! zei Alma.

Wat lachte 't leven haar weer toe! Ze riep haar kindje.

— Vadertje heeft een brief geschreven, zei ze.

— Kom vadej naaj huis? vroeg de kleine en haar oogjes straalden.

— Algauw...

Janssen haalde tante.

— 'k Heb een brief van Frans, jubelde Alma.

— Van Frans! Is het waar, kind? riep tante uit.

— Ik heb hem juist ontvangen. Nandje bracht hem mee. Hij heeft Frans gezien te Brugge.

— Wel, dat is goed nieuws! En wat schrijft hij al?

— Hier, lees eens! O, hij heeft zooveel afgezien! Lees hem maar luid, nonkel.

— God zij geloofd, zei hij dan. O, hij leeft nog! Hoe komen de menschen aan al die leugens!

Tante weende van aandoening. Ze riep de buurvrouwen. Allen waren verheugd. Maar oom Janssen joeg toen allen weg en zei:

— Er moet nu rust zijn voor Almā.
Dat nieuws was de beste medicijn!

IV.

Frans Bijt zat in een kelder van 't fort te Waalhem. De Duitschers beschoten het. Het fort schudt en schokt. Het regent granaten. En Waalhem's kanonnen zijn te zwak om den vijand te bereiken.

Eensklaps ontploft die electriciteitsmachine; een reusachtige vlam slaat naar 't poedermagazijn dat in de lucht vliegt.

De mannen worden door elkaar geworpen. Op den vervaarlijken slag volgt geschreeuw, groep, gehuil, gejammer. Jonge mannen staan in vlam, gelijk levende fakkels. Wie nog vluchten kan, vlucht. 't Is gruwelijk hier.

Men kruipt over dooden. De overlevenden worstelen over puin, zoeken den uitgang, velen verbrand aan 't wezen, armen, beenen of lijf, met verscheurde uniformen.

Frans Bijt ademt diep, hij is buiten. Hij weet niet hoe. Nog huilen granaten. Hij hoort ze niet. Hij is buiten die gang, buiten die hel. Verplegers snellen toe.

Frans Bijt is neergevallen. Hij ligt daar bezwijmd. Een dokter buigt zich over hem. Frans

zijn gelaat is zwart gebrand. De dokter verzorgt Frans. Deze wordt in een automobiel gelegd, anderen bij hem en voort gaat het in razende vaart naar Antwerpen. En andere automobielen volgen. Sommigen brengen hun droevigen last naar de ambulance te Contich.

Terwijl Frans Bijt en zijn makkers naar Contich of Antwerpen worden gevoerd, werkt men te Waalhem koortsachtig gejaagd aan de bevrijding der achtergeblevenen. Twintig artilleristen zijn dood gebleven. De kleederen zijn van hun lichaam gerukt. Er werden lijken, maar ook nog verminkte, gruwelijk verbrande levenden van onder 't puin gehaald.

Frans Bijt ontwaakte uit zijn bezwijming.

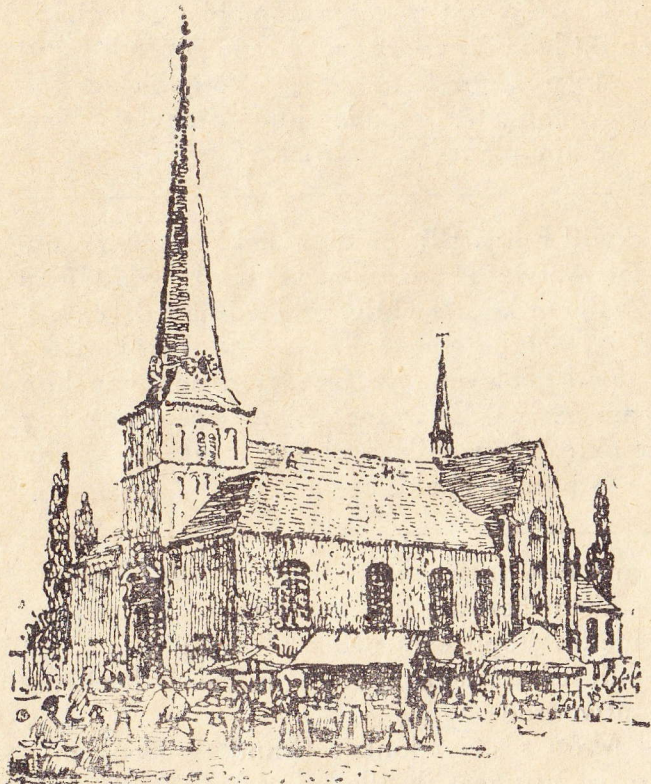
— Waar ben ik? kreunde hij.

Dadelijk stond een zuster bij hem.

— In 't hospitaal, vriend. Blijf maar heel rustig, antwoordde ze.

— Maar 't is zóó donker. Brandt er geen licht? Of, o, ja, nu weet ik alles... verbrand... ik ben blind...

Hij lag daar, 't hoofd met watten omwonden, alleen voor de oogen, den neus en den mond was een opening.

De kerk te Contich, dorp, waar het in 1914 pas kermis was geweest, toen er duizenden soldaten verzameld werden.

En als een angstkreet klonk het door de zaal:
— Ik ben blind!

De zuster trachtte hem te troosten en zei, dat hij wel weer ziende zou worden. 't Was een ziekte op zijn oogen, door 't vuur verwekt.

Maar Frans geloofde haar niet en jammerde weer:

— Ik ben blind!

Dan vroeg hij om den dokter. Die zou straks komen.

— Ge hebt niet veel pijn? vroeg de verpleegster.

— Pijn... neen... maar ik ben blind! Kan de dokter mij niet helpen?

— Ja... ja... heb maar geduld.

O, wat ging er in Frans om? Die vreeselijke angst, blind te zullen blijven. Nooit meer Alma zien en Liza... en het huisje. het hofje en het dorpje...

O, wat leed hij! Pijn gevoelde hij niet, al was zijn wezen verbrand... Maar die ontzettende angst.

De dokter kwam. Frans hoorde zijn stem, hij zocht en vond zijn hand, greep die en smekend vroeg hij:

— O, genees me toch, maak me weer ziende!

De geneesheer schoof de watten rond de oogen wat weg, hief de oogleden op en zei:

— Houd maar moed, vriend.

— Maar zal ik weer zien?

— Houd maar moed...

— O, ge wilt het niet zeggen, ik zal blind blijven, mijn arme vrouw en kind... ik zal ze nooit meer zien!

— We moeten afwachten, ik kan nog niets zeker zeggen...

Den anderen dag kwam de dokter terug. Hij vernieuwde het verband.

— Maar mijn oogen? vroeg Frans.

— Wachten, vriend, ik kan nog niets zeggen.

En weer kroop een dag en een nacht voorbij. Frans bad, hij smeekte God om 't gezicht. O, weer mogen zien!

Zoo brak de derde dag aan. Frans was in een onrustigen sluimer gevallen; koortsachtig woelde hij in 't bed. 't Zonlicht viel in de zaal, op al die stumpers, welke hier zoo hulpeloos lagen, waarvan sommigen al reutelden als in doodstrijd.

Plots schoot een juichtkreet door 't vertrek.

— Ik zie... God zij geloofd, ik zie!

Een verpleegster ging vlug naar 't bed van Bijt.

— Zuster, ik zie! jubelde Frans. O, God zij gedankt! Ja, ik zie u in uw witte kap.

Er was een schemering vóór Frans oogen gekomen.

— 'k Heb 't u wel gezegd, sprak de verpleegster zelf gelukkig. Ja, ge zult geheel genezen...

— Maar als 't nu weer moest verdwijnen?

— Wel neen!

— O, kwam de dokter!

— Straks...

En weer folterde de onzekerheid den gewonde. Dat licht moest weer eens uitdooven, stillkens verdwijnen... Heftig verlangde hij naar de komst van den geneesheer.

— Ik zal hem roepen, zei de zuster. Mischien is hij klaar met de operaties.

Och, ja, de stroom gewonden hield maar aan en in een zaal van 't gebouw werd aan soldaten als reuzen een been, een arm ontnomen of drongen boortjes in schedels.

De dokter kwam.

— Ik zie... ik zie u, zei Frans.

— Laat eens kijken, sprak de geneesheer vriendelijk.

En toen wenschte hij den soldaat geluk, hem verzekerd, dat de oogen behouden waren.

— O, ik ben genezen! klonk het vroolijk. Ik zou willen opstaan, ik kan wel.

— Ge zult u heel rustig houden, antwoordde de dokter streng. Anders komt de koorts...

Geen onvoorzichtigheid! Eenige dagen u goed stil houden, dan zult ge weer gezond worden.

En nu moest de zuster een brief naar Alma sturen, want thans was die gruwelijke onzekerheid weg.

— Maar toch niet te erg maken? vroeg Frans.

— Wel, dicteer hem.

— Ja...

— Niet te lang, ge weet wat de dokter gezegd heeft...

En nu zou Alma haar brief krijgen, een brief uit die Antwerpsche stelling, van waar 't kanongebulder tot in Vlaanderen trilde.

Zonderling klonken die liefdevolle woorden van een man, die er bijna schrikwekkend uitzag met dat monsterachtig watten-verband en de vier openingen, welke zwart afstaken tegen het wit.

Iets wreeds... terwijl zijn hart overvol was van teederheid en geluk.

EINDE.

In Nr 303: « **ANTWERPEN IN BRAND** », vertellen we nog eens van Frans Bijt en Alma.